

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSINIŲ PRIEMONIŲ RINKŲ ĮSTATYMO NR. X-1024 3, 93 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. IX-1068 48 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKĖJIMŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1370 3, 76 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymo Nr. X-1024 3, 93 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – FPRĮ projektas) parengtas įgyvendinant 2022 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2022/858 dėl paskirstytojo registro technologija grindžiamoms rinkos infrastruktūroms skirtos bandomosios tvarkos, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 600/2014 ir (ES) Nr. 909/2014 ir Direktyva 2014/65/ES (toliau – Reglamentas (ES) 2022/858).

Reglamento (ES) 2022/858 pagrindinis tikslas – nustatyti paskirstytojo registro technologija (toliau – PRT) paremtos rinkos infrastruktūros bandomąją tvarką (toliau – bandomoji tvarka), kuria PRT paremtose rinkos infrastruktūrose būtų leidžiama prekiauti PRT finansinėmis priemonėmis arba jas registruoti PRT paremtame registre (t. y. bendru sutarimu naudojamoje duomenų bazėje, per kurią patvirtinamas sandoris). PRT paremtos rinkos infrastruktūros bandomoji tvarka leis sudaryti sąlygas plėtoti finansinėmis priemonėmis laikomą kriptoturtą ir tokias proveržio technologijas kaip PRT, kartu išlaikant aukšto lygio investuotojų apsaugą, rinkos vientisumą, finansinį stabilumą ir skaidrumą.

Kriptoturtas – viena iš pagrindinių finansams skirtų PRT pritaikymo sričių. Kriptoturto, laikomo finansinėmis priemonėmis, prekybos ir susijusių poprekybinių procesų bei veiklos vykdymo patirties dar nėra daug, todėl šiuo metu per anksti iš esmės keisti Europos Sąjungos finansinių paslaugų teisės aktus, siekiant sudaryti sąlygas tokiam kriptoturtui ir jo pagrindinei technologijai visapusiškai naudoti. Todėl siūloma nustatyti bandomąją tvarką, kuri leistų bendrovėms laikinai netaikyti kai kurių konkrečių reikalavimų ir taisyklių pagal Europos Sąjungos finansinių paslaugų teisės aktus, kurie, priešingu atveju, galėtų trukdyti plėtoti finansinėmis priemonėmis laikomą kriptoturtą ir PRT. Be to, nacionalinės priežiūros institucijos galėtų įgyti patirties, susijusios su kriptoturto, laikomo finansinėmis priemonėmis, teikiamomis galimybėmis, jam būdinga specifine rizika ir su PRT naudojimu rinkos infrastruktūrose, o įgyta patirtis turėtų padėti rasti galimų praktinių sprendimų dėl tinkamos reguliavimo sistemos ateityje.

Ši bandomoji tvarka bus taikoma 3 metus, o po to būtų sprendžiama dėl tolesnio šios tvarkos taikymo.

Siekiant įgyvendinti Reglamento (ES) 2022/858 nuostatas, FPRĮ projektu numatoma įgyvendinti šiuos uždavinius:

1) papildyti Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatyme (toliau – FPRĮ) nustatytą finansinių priemonių apibrėžtį, į ją įtraukiant ir finansinę priemonę, kuri išleista naudojant PRT;

2) nustatyti, kad Lietuvos bankas įgyvendina Reglamente (ES) 2022/858 kompetentingai institucijai nustatytas teises ir pareigas.

Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatymo Nr. IX-1068 48 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – FIĮ projektas) parengtas siekiant pakeisti šiame įstatyme nustatytą

Finansų rinkos politikos formavimo patariamiosios komisijos (toliau – Patariamoji komisija) sudėtį.

Po Lietuvos banke įvykusių organizacinės struktūros pokyčių buvo išformuota Finansų rinkos priežiūros tarnyba, t. y. padalinys, kurio vadovas buvo Patariamiosios komisijos narys, remiantis Finansų įstaigų įstatymo 48 straipsnio nuostatomis. Šiuo metu Lietuvos banke finansų rinkos priežiūrą vykdo 3 departamentai, kurių veiklą kuruoja paskirtas Lietuvos banko valdybos narys.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūloma pakeisti Patariamiosios komisijos sudėtį pakeičiant Lietuvos banko atstovą.

Priėmus 2021 m. liepos 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1230 dėl tarptautinių mokėjimų Sąjungoje (kodifikuota redakcija) (toliau – Reglamentas (ES) 2021/1230), buvo kodifikuotas 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 924/2009 dėl tarptautinių mokėjimų Bendrijoje, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 2560/2001, su visais pakeitimais (toliau – Reglamentas (EB) Nr. 924/2009). Šis reglamentas nekeičia kodifikuojamų teisės aktų turinio, nes jame tik sujungiami teisės aktai, atliekant kodifikavimui būtinus formos pakeitimus. Todėl Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo projektu (toliau – MĮ projektas) siekiama atlikti techninius pakeitimus, kuriais patikslinamos nuorodos į Reglamentą (ES) 2021/1230 vietoje nuorodų į Reglamentą (EB) Nr. 924/2009.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento (direktorė Vilma Mačerauskienė, tel. (8 5) 239 0174, el. p. vilma.macerauskiene@finmin.lt) Kapitalo rinkų skyriaus (vedėja Ramunė Radvilienė, tel. (8 5) 239 0170, el. p. ramune.radvilienne@finmin.lt) vyriausioji specialistė Justina Valienė (tel. (8 5) 219 9353, el. p. justina.valiene@finmin.lt) kartu su Lietuvos banko Teisės ir licencijavimo departamento Teisės taikymo ir teisėkūros skyriaus (viršininkė Eglė Lukošienė, tel. 8 699 85 923) vyriausiąja specialiste Romena Urbonaite (tel. 8 668 77 039, el. p. RUrbonaite@lb.lt) ir vyriausiąja teisininke Kristina Sačilkienė (el. p. KSacilkiene@lb.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Finansinių priemonių rinkų veikimą reglamentuoja FPRĮ. Šiame įstatyme, be kita ko, apibrėžta ir finansinių priemonių sąvoka, kuri neapima finansinių priemonių, išleistų naudojant PRT.

FPRĮ taip pat nustatomos priežiūros institucijos funkcijos ir teisės įgyvendinant jai įstatymu pavestus uždavinius.

Finansų įstaigų įstatymas reglamentuoja Patariamiosios komisijos sudarymą, jos sudėtį, teises ir funkcijas.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir teigiami rezultatai, kurių laukiama

Siekiant įgyvendinti Reglamento (ES) 2022/858 nuostatas, FPRĮ projektu siūloma papildyti FPRĮ 3 straipsnio 15 dalyje pateiktą finansinių priemonių apibrėžtį, nustatant, kad finansine priemone taip pat laikoma finansinė priemonė, kuri išleista naudojant PRT, kaip ji apibrėžta Reglamento (ES) 2022/858 2 straipsnio 1 punkte.

Taip pat FPRĮ projekte siūloma papildyti FPRĮ 93 straipsnio 2 dalies 3 punktą, nustatant, kad Lietuvos bankas atlieka priežiūros institucijai paskirtas funkcijas, nustatytas Reglamente (ES) 2022/858 bei papildyti FPRĮ 93 straipsnio 5 dalies 9 punktą, nustatant, kad, Lietuvos bankas, atlikdamas šias funkcijas turi teisę turėti kitokių įgaliojimų ir teisių, nustatytų Reglamente (ES) 2022/858. Kartu siūloma papildyti FPRĮ priedą nuoroda į Reglamentą (ES) 2022/858.

FII projektu siūloma pakeisti Patariamiosios komisijos sudėtį atitinkamai pakeičiant Finansų įstaigų įstatymo 48 straipsnio 2 dalies 4 punktą ir vietoj Lietuvos banko už finansų rinkos priežiūrą atsakingo padalinio vadovo į Patariamiosios komisijos sudėtį įtraukti Lietuvos banko valdybos narį, kuruojantį finansų rinkos priežiūros sritį.

MĮ projektu siekiama atlikti techninius pakeitimus, kuriais patikslinamos nuorodos į Reglamentą (ES) 2021/1230 vietoje nuorodų į Reglamentą (EB) Nr. 924/2009.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatoma, kad įstatymų projektai neturės neigiamų pasekmių, nes jų nuostatomis siekiama užtikrinti visišką Lietuvos ir Europos Sąjungos teisės aktų suderinamumą.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti įstatymai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priėmus FPRĮ projektą, finansų rinkų dalyviams bus sudaryta galimybė išbandyti prekybą rinkoje finansinėmis priemonėmis, kurios išleistos naudojant PRT, kartu siūlant prekybos ir atsiskaitymo paslaugas. Tikimasi, kad tai prisidės skatinant efektyvesnę finansinių priemonių rinkų veikimą.

Taip pat, priėmus FPRĮ projektą, bus užtikrinta tinkamo lygio vartotojų ir investuotojų apsauga, teisinis tikrumas dėl kriptoturto, sudarytos sąlygos inovatyvioms įmonėms naudotis PRT bei kriptoturtu, taip pat užtikrinamas finansinis stabilumas.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymus, kitų įstatymų keisti nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. FPRĮ projektu keičiama sąvoka įvertinta Terminų banko ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektų nuostatos nesusijusios su Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos ir Europos Sąjungos dokumentų nuostatomis.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymams įgyvendinti nereikės parengti ir patvirtinti įgyvendinamųjų teisės aktų.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymų projektams įgyvendinti papildomų lėšų iš valstybės biudžeto nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymų projektų rengimo metu gauti Lietuvos banko specialistų vertinimai.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia, kad įstatymų projektai būtų įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*

Finansinės priemonės, paskirstytojo registro technologija, priežiūros institucija, kriptoturtas.
